

Politisk behandling etter 3. gangs offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Kommuneplanutvalget	

Rådmannens innstilling

Med hjemmel i plan og bygningsloven §11-14 legges forslag til revidert kommuneplanens arealdel 2024-2036, Hol kommune, med tilhørende reviderte bestemmelser og retningslinjer ut på 4. gangs offentlig ettersyn og høring. Det åpnes ikke for arealinnspill i denne høringen.

Følgende endringer gjøres før planforslaget legges ut:

1. Kommuneplanutvalget imøtekommer Statsforvalters innsigelse med bakgrunn i de negative konsekvensene som planforslaget medfører for villreinen i Nordfjella og Hardangervidda med følgende endringer:

a. Sti- og løypenettet legges inn i kommuneplanens arealdel iht. vedlagte Temakart 2 stier og Temakart 3 skiløyper.

b. Ny bestemmelse legges inn:

3.1.4.5 Stier, løyper og turdrag

Hovedløypenettet og kartlagte stier fremgår av plankartet og Temakart 2 Stier og 3 Skiløyper. Disse og andre viktige forbindelser gjennom eller i tilknytning til utbyggingsområder skal ivaretas i reguleringsplaner eller ved søknad om tiltak.

Temakart 3 Skiløyper markerer differensieringen av skiløypene med fargekoder for løyper hvor det tillates preparering av skispor, løyper hvor det kun tillates kvisting, og løyper med dato restriksjoner. Tabellen under angir detaljer for restriksjonene.

<i>Følgende løyper prepareres med start tidligst 15. februar:</i>
Lægreidstølen - Tuva
Hornbustølan, Lysthus og Ørterdalen - Tuva
Rundturløype rundt Kyrkjehovda
<i>Følgende løyper kvistes med start tidligst 15. februar:</i>
Geiteryggen - Finse og Hallingskeid
Geiteryggen - lungsdalshytta - Kleppestølen
Haugastøl - Krækkja
Ørterdalen - Krækkja
Lægreidstølen - Krækkja
Krækkja - Fagerheim - Hein
Tuva - Hein
Fagerheim - Monsbu
<i>Følgende løyper kvistes med start tidligst 1. mars:</i>
Storestølen - Ynglesdalen - Raggsteindalen - Storestølen

2. Tegnefeil i plankartet rettes opp iht. vedlegg
3. Mindre endringer av bestemmelsene, markert i vedlegg
4. KBA30 Geilohovda tas ut av planforslaget

Plandokumentene oppdateres iht. vedtak før utlegging til offentlig ettersyn.

Saken avgjøres av

Kommuneplanutvalget

Vedlegg

Vedlegg

- 1 Temakart 2 -Stier - Rådmannens innstilling
- 2 Temakart 3 - Skiløyper - Rådmannens innstilling
- 3 KPU-vedtak 8_26 - Stier
- 4 KPU-vedtak 8_26 - Skiløyper

- 5 Bestemmelser til ny politisk behandling etter 3. gangs offentlig ettersyn
- 6 Vurdering av alle høringsinnspill til 3. gangs høring
- 7 Konsekvensutredning og ROS _ 3.gangs høring
- 8 Feil i plankart til 3.g høring
- 9 Vurdering av konsekvenser for villrein av planforslaget til 3. gangs høring
- 10 Fullstendig saksprotokoll Revisjon av kommuneplanens arealdel - politisk behandling etter 2. gangs høring
- 11 Lenke til forslag til plankart og planbeskrivelse - 3. gangs høring [[lenke](#)]
- 12 Vurdering av samlet belastning for villrein av ny kommuneplan for Hol [[lenke](#)]

Saksopplysninger

Forslag til revidert kommuneplanens arealdel lå ute til 3. gangs offentlig ettersyn i 6 uker med høringsfrist 15.6.2026. Innkommen innsigelse, merknader og innspill fremmes i denne saken til behandling. Kommuneplanutvalget bes ta stilling til hvorvidt planforslaget skal endres og hvilke endringer som eventuelt skal gjøres. Saken fremmes med mål om å løse innsigelsen fra Statsforvalteren.

Politisk behandling av kommuneplanens arealdel etter 2. gangs offentlig ettersyn og vedtak om 3. gangs offentlig ettersyn

Kommuneplanutvalget vedtok i møte 8.4.2026, KPU-sak 8/26, å legge forslag til revidert kommuneplanens arealdel ut til 3. gangs offentlig ettersyn i 6 uker med frist for innspill 15.6.2026.

I KPU-sak 8/26 ble innkomne innsigelser og innspill til 2. gangs offentlig ettersyn behandlet i kommuneplanutvalget. Det ble i korte trekk vedtatt følgende endringer av planforslaget fra 2. gangs offentlig ettersyn til 3. gangs offentlig ettersyn:

- Tatt ut eller justert nye byggeområder grunnet innsigelser
- Lagt inn byggeområde KBA30 Geilohovda (offentlig og privat tjenesteyting/ idrettsanlegg)
- Endringer i planbestemmelsene i kap. 3.5.3 LNF-områder for spredt fritidsbebyggelse
- Tillegg til planbestemmelsene kap. 3.1.4.5 Stier og løyper knyttet til revisjon av handlingsplan for stier og løyper

Detaljene i vedtaket gis i fullstendig saksprotokoll til KPU-sak 8/26 (vedlagt).

Innspill og innsigelser fra offentlige myndigheter ved 3. gangs offentlig ettersyn

Det har kommet innspill fra 7 offentlige myndigheter og aktører. Det gjenstår én innsigelse til planforslaget, som er Statsforvalters videreførte overordna innsigelse knyttet til samla belastning for villrein.

Høringsinnspill og innsigelse fra Statsforvalteren til 3. gangs høring

Statsforvalteren opprettholder overordna innsigelse til planforslaget med bakgrunn i samla belastning for villrein. Denne innsigelsen er videreført fra 2. gangs offentlig ettersyn.

Statsforvalteren gjentar i høringsbrevet at «det er opp til Hol kommune å definere hvilke tiltak som det er ønske om å gjennomføre for å stoppe den negative utviklingen» for villreinen, som er et nasjonalt mål. Mulige tiltak inkluderer «revidering av dagens løypenett eller en kombinasjon med et ytterligere nedtak av utbyggingsområder». Når det gjelder vedtaket om føringer i bestemmelsene for framtidig revidering av handlingsplanen for stier og løyper, KPU-sak 8/26, pkt. 3.1.4.5 i bestemmelsene, påpeker Statsforvalteren at sti- og løypeplanen ikke er en juridisk plan, og uttaler at «Vi mener det er viktig at tiltak blir sikret i juridisk bindende planer».

Statsforvalteren «ber om at stier og løyper som skal tas ut og hvilke som skal endres eller videreføres som før, blir lagt inn i plankartet slik at disse blir juridisk forankret. Dette kan også løses med et eget kartvedlegg. Videre er det viktig at det følger med en utredning som kan bekrefte at disse tiltakene, eventuelt sammen med byggeområder som tas ut, fører til at den negative utviklingen stopper.»

Andre merknader fra Statsforvalteren:

LNF-områder for spredt fritidsbebyggelse (LSF)

LNF-områder for spredt fritidsbebyggelse (LSF) ble tatt ut som arealformål i plankartet i 1. gangs behandling av planen. I vedtak om 2. gangs offentlig ettersyn (KPU-sak 20/25), ble arealene som er avsatt til LSF i gjeldende KPA (2014) og KDP (2010) lagt inn igjen. I tillegg ble byggeområdene som var endret fra fritidsformål til LNF ved 1. gangs offentlig ettersyn (2024) på Ustaoset - Haugastøl - Verpestølen - Rennedalen endret til LSF.

Statsforvalters fremmet innsigelse til 2. gangs høring grunnet manglende utredning av LSF-områdene. Denne ble løst ved 3. gangs høring med utredningen *Vurdering av LSF-områdene*. Statsforvalteren aksepterer under tvil bestemmelsene for LSF med hytter opptil 114m² i disse områdene. Samtidig anbefaler Statsforvalteren sterkt at det skilles mellom arealer over

og under tregrensen, slik at utvidelser begrenses til hyttene nedenfor denne grensen. Som et minimum uttaler Statsforvalteren at det bør tas inn egne bestemmelser for hytter på snaufjell med redusert størrelse og mønehøyde, samt begrensning av vinduer.

Geilo B1 Sveinsrud, KBA4/IDR Hallsteinsgard og KBA21 Luten

Innsigelsen for disse områdene er løst. Statsforvalteren «ber likevel kommunen ta en ny vurdering av behovet for å omdisponere disse områdene til boligutbyggings/fritidsbebyggelse med utgangspunkt i dagens utbyggingspotensial i kommuneplanen og fortetningsmulighetene som ligger her.»

NÆ1 Tuva turisthytte

Innsigelsen for arealet er løst. Statsforvalteren påpeker at revidert avgrensning for arealet begrenser større utvidelser, samt at det tolkes at arealet omfattes av plankrav, slik at Statsforvalteren får anledning til å komme med innspill ved en eventuell reguleringsplanprosess.

KBA30 Geilohovda

Statsforvalteren har ingen vesentlige merknader til byggeområdet, men påpeker behovet for å utrede konsekvenser for villrein ved utarbeidelse av reguleringsplan. Videre ber Statsforvalteren om at det vurderes alternativer før det besluttes å legge arealet inn i kommuneplanen.

Avløp og vannmiljø

Statsforvalteren påpeker viktigheten av rekkefølgebestemmelsen at det må dokumenteres at et avløpsanlegg har tilstrekkelig kapasitet og drives i tråd med forurensingsregelverket før det kan tillates nye tilknytninger til anlegget. Statsforvalteren viser til prosessen om ny utslippstillatelse for Geilo avløpsrenseanlegg, og minner om at kommunen er «forpliktet til å ikke tillate tiltak/arealbruk som fører til forringelse av miljøtilstanden» iht. vannforskriften.

Merknader fra andre offentlige myndigheter og instanser

Buskerud fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune mener Hol kommune har lagt frem et oversiktlig og godt

gjennomarbeidet planforslag til 3. gangs høring, og har gjort flere positive grep etter første- og andregangs høring av kommuneplanens arealdel.

Stier og løyper

Fylkeskommunen «anbefaler, i tråd med Regional plan for Nordfjella og besøksstrategien for Hallingskarvet nasjonalpark, at løypene Geiteryggen – Raggsteindalen, Storestølen – Ynglesdalen – Syningshovda og Geiteryggen – Kyrkjedøre ikke lenger skal kvistes.

Fylkesutvalget anbefaler at kvisting av løypene Storestølen – lungsdalen og Geiteryggen – Finse utsettes til tidligst uka før 1. mars (uke 9), i tråd med dagens praksis.»

KBA30 Geilohovda

Fylkeskommunen vurderer «I tråd med prinsipper for besøksforvaltning vurderes beliggenheten nær Geilo, fremfor nær nasjonalparkene og sårbare naturverdier, som positiv.» Buskerud fylkeskommune viser til konsekvensutredningen, og ber om at ulike hensyn balanseres i den videre planleggingen.

NÆ (56/6) Havsdalen

Område NÆ (56/6) i Havsdalen har en eldre reguleringsplan gjeldende, og ligger i et område med mange kjente kulturminner. Reguleringsplanen bør oppdateres, og kulturminnehensyn må registreres før videre utvikling av området.

Statens vegvesen

Rekkefølgekravet for KBA34 løser innsigelsen til dette arealet. Statens vegvesen har ikke lenger innsigelse til kommunal egengodkjenning av kommuneplanens arealdel.

NVE Norges vassdrags- og energidirektorat

NVE hadde faglige råd til 2. gangs offentlig ettersyn som de mener er ivaretatt til 3. gangs offentlig ettersyn. Har faglig råd om å vurdere å dele opp de ulike hensynssonene for flom og skred i eget temakart.

Bane NOR

Tidligere innsigelse imøtekommet ved 2. gangs behandling, og anses om endelig løst ved vedtak av arealdelen. Ingen ytterligere merknader.

Hallingskarvet nasjonalparkstyre

Ber om at Hol kommune tar med tiltakene i Besøksstrategien for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde inn i behandlingen av arealdelen for Hol kommune.

Villreinnemda for Nordfjella, Fjellheimen og Raudafjell

Hensyn til villrein

Hensynssone for villrein bør omfatte hele leveområdet, slik som det lå i opprinnelig planforslag.

Stier og løyper

Villreinnemda viser til tidligere uttale om løypetraséer, samt ny besøksstrategi for Hallingskarvet og Finse biotopvernområde, og oppfordrer kommunen til å implementere disse føringene i sine egne planer.

Villreinnemda er positive til bestemmende føringer til revidering av handlingsplan for stier og løyper.

Villreinnemda er positive til å avstå fra løypekjøring når det er villrein i området, men advarer mot å gjøre seg avhengig av GPS-merking av villrein. GPS-merking er til forskningsformål. En dynamisk styring må følges opp med vesentlig økte ressurser til oppsyn.

KBA30 Geilohovda

Villreinnemda er sterkt kritiske til området for nasjonalparksenter på Geilohovda grunnet økt tilgjengelighet til villreinområder for en større gruppe turister og økt ferdsel inn i villreinområder, sommer og vinter, med ukjente konsekvenser.

Nylig vedtatte regionale og nasjonale planer med formål å ivareta villrein

Det er nylig vedtatt regionale og nasjonale planer som påvirker Hol kommune: Felles sti- og løypeplan for Hardangervidda, Besøksstrategi for Hallingskarvet nasjonalpark og Tiltaksplan

for Hardangervidda villreinområde, samt igangsetting av reetablering av villrein i Nordfjella sone 1.

Felles sti- og løypeplan for Hardangervidda. Et steg mot mer villreinvennlig ferdsel (vedtatt 14.4.2026)

Formålet med planen er å bedre villreinens mulighet til å benytte de ulike funksjonsområdene (sommer-, vinter- og kalvingsområder) innenfor leveområdet, samt sikre mulighet til trekk innad og mellom funksjonsområdene. Planen presenterer tiltak som vil redusere turismens og friluftslivets negative effekter på villreinens arealbruk og trekkmuligheter, men samtidig søke å ivareta reiselivets og friluftslivets behov. Planen er vedtatt av Hardangerviddarådet, hvor de åtte kommunene, de tre fylkeskommunene, villreinnemnda og de tre statsforvalterne er representert. Regional plan er retningsgivende for kommunene og det forventes at tiltakene i planen tas inn i kommunenes planer. Innenfor nasjonalt villreinområde skal det som hovedregel ikke prepareres med løypemaskin (preparerte skiløyper), men kun brukes skuter og kvisting (kvistaløyper).

Besøksstrategi for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde, vedtatt 12.5.2026

«Besøksstrategien skal legge til rette for og styre bruken i nasjonalparken, slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig. Besøksstrategien skal bidra til at forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas.» «I en balanse mellom besøkende, verdiskaping og verneverdier skal verneverdiene tillegges størst vekt. Villrein har blitt løftet fram som en art som er under press. I Artsdatabanken har villreinen blitt løftet fra Livskraftig til Nær truet. Dette gjør at villrein som verneverdi blir løftet fram i revideringen av besøksstrategien for Hallingskarvet.»

Tiltakene i Besøksstrategien har som mål å redusere det totale trykket fra menneskelig ferdsel, og det er vedtatt å stoppe merking av flere av stiene i områdene i og rundt nasjonalparken, samt stoppe kvisting og tråkking av utvalgte løyper i samme området

Tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde, 2.7.2026

Bakgrunnen for tiltaksplanen er kvalitetsnorm for villrein og klassifiseringa av de nasjonale villreinområdene fra 2022, hvor Hardangervidda villreinområde ble klassifisert til dårlig kvalitet. På bakgrunn av dette, har regjeringa utarbeidet tiltaksplan for Hardangervidda

villreinområde som har som mål «å bidra til å styrkje levekåra til villreinen ved å balansere den samla aktiviteten i villreinområda opp mot målet om ein robust villrein bestand.»

Tiltaksplanen er delt inn i 10 tiltakspakker med til sammen 69 tiltak.

Utvalgte tiltak som angår revisjonen av kommuneplanen:

Tiltakspakke 1: Ei meir heilskapleg og restriktiv arealplanlegging og arealforvaltning (tiltak 1-9). Omhandler kommunal arealforvaltning, inkludert planvask.

Tiltak 11: Kanalisering av ferdseilen gjennom stig- og løypeplanar i villreinområdet. Klima- og miljødepartementet stiller seg bak tiltaka som er foreslått i sti- og løypeplanen for Hardangervidda.

Tiltak 45: Periodisering av skiløyper i randområda (stig- og løypeplan). Det vises til ansvaret for gjennomføring av Felles sti- og løypeplan for Hardangervidda, og kommunale sti- og løypeplaner med ytterligere detaljering av periodisering av skiløyper.

Tiltak 46: Vidareføre vinterstenging av Seterdalsvegen (Ossjøen)

Reetablering av villrein i Nordfjella sone 1

April 2026 leverte arbeidsgruppa nedsatt av regjeringen sin rapport med plan for reetablering av villrein i Nordfjella sone 1. I juni 2026 kom meldingen fra regjeringen om at arbeidet med reetableringen starter i 2026. Regjeringen følger i hovedtrekk anbefalingene fra arbeidsgruppen.

Innspill fra private parter, lag og organisasjoner til 3.gangs høring

Det kom inn 51 innspill til planforslaget fra private parter, lag og organisasjoner. Innspillene er vurdert i vedlegget *Vurdering av alle høringsinnspill til 3. gangs høring*. Det er kun et fåtall innspill som omhandler nye tema til denne siste høringen, og svært mange av innspillene er gjeninnsendt og/eller omhandler uenighet i de endringene til LNF/LSF som er gjort i flere deler av kommunen i løpet av planprosessen, og som en del av planvask.

Mange av innspillene omhandler temaene villrein, stier og løyper, men da i ulike retninger. Det fremmes i innspill at planen tar manglende hensyn til villrein og naturmangfold, og at ytterligere byggeområder bør tas ut og større del av tomtereserven bør planvaskes. Det foreslås at det bør vurderes forbud/ begrensninger knyttet til turisthytter, kiting, utvidelse av eksisterende hytter i LSF m.m.

På den andre siden er det flere private innspill som er kritisk til villreinrapportens og rådmannens vurderinger knyttet til villrein, og da særlig stilles det spørsmål ved grunnlaget for å vurdere at hytter, hyttebygging og ferdsel fra hytter har så stor negativ påvirkning på villreinen.

Det er i private innspill bedt om at skiløypene Raggemyrane- Embretstølen, Lillevann – Bjørnabu, og løypene Monsbunut-Steinkulpen og Lægreidløypa beholdes. I tillegg har Haugastøl vel innspill om flere skiløyper de ønsker å få lagt inn i kartet.

Konsekvensutredning av areal KBA30 Geilohovda etter vedtak om 3. gangs offentlig ettersyn

Byggeområdet KBA30 Geilohovda ble lagt inn i planforslaget i politisk vedtak i KPU-sak 8/26, og konsekvensutredning av området ble derfor gjort i etterkant av vedtaket og lagt ut til offentlig ettersyn. Konsekvensutredningen av KBA30 Geilohovda konkluderer med at «Konsekvensene av å avsette arealet iht. vedtak i KPU er vurdert til å være svært negative grunnet hensyn til naturmangfold, landskapsvirkninger, adkomst, teknisk infrastruktur (vei, vann og avløp), vannmiljø og i strid med vedtatte lokaliseringskriterier (ABC-prinsippet). (rødt)»

Forhold til overordnet plan

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030 inneholder visjon og mål for samfunnsutviklingen i Hol kommune, samt vedtatte arealstrategier, som er lagt til grunn som politiske føringer for revisjonsarbeidet.

Miljøkonsekvenser

Det vises her til planforslagets planbeskrivelse. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet, og vurdering og vektlegging av vedtaket. Revidering av kommuneplanens arealdel medfører at nye areal blir avsatt til utbygging og dermed også nedbygging av natur, og vil derfor omfattes av prinsippene i naturmangfoldloven. Det er flere av de nye innspillsområdene som berører trua naturtyper eller truede arter, se vedlagt konsekvensutredning og planbeskrivelse. Planforslaget tilbakefører imidlertid også store arealreserver til LNF blant annet av hensyn til

naturmangfold, trua naturtyper, villreinens leveområde og myr og våtmark. Det er utarbeidet et nytt kunnskapsgrunnlag med vurdering av samla belastning for villrein av planforslaget som har vært på 1. gangs offentlig ettersyn. Rapporten konkluderer med at planforslaget har svært stor negativ konsekvens for Nordfjella villreinområde og stor negativ konsekvens innenfor Hardangervidda villreinområde i Hol. Det foreslås avbøtende tiltak i saken.

Økonomiske konsekvenser

Ingen direkte økonomiske konsekvenser for Hol kommune.

Vurdering

Rådmannen legger fram denne saken om ny politisk behandling av kommuneplanens arealdel for kommuneplanutvalget med hensikt å løse innsigelsen fra Statsforvalteren. Innsigelsen gjelder hele planforslaget og Statsforvalteren ber om dokumentasjon på at foreslåtte endringer i planforslaget «samlet sett bidrar til å stoppe den negative utviklingen for villreinen i begge villreinområdene, slik det er vedtatt i stortingsmeldingen om villrein fra 2024, *Meld.St.18 (2023-2024) Ein forbetra tilstand for villrein.*»

Hol kommune bestilte rapporten 'Vurdering av samlet belastning for villrein av ny kommuneplan for Hol' (Sogn Naturforvaltning, 2025) for å løse innsigelsen grunnet manglende vurdering av samla belastning for villrein av planforslaget som ble fremmet av Statsforvalteren til 1. gangs offentlig ettersyn. Villreinrapporten belyser både virkningen av arealreserven og sti- og løypenettet som var foreslått lagt inn i planen til 1. gangs offentlig ettersyn. Villreinrapporten foreslår avbøtende tiltak for å bedre forholdene for villrein og gir en samlet vurdering av disse: «Et ytterligere nedtak av utbyggingsmulighetene for fritidsboliger og turistrettet næring kan, sammen med en omlegging av løypenettet, gi positive effekter og redusere forventet negativ virkning på villreinområdene.» På bakgrunn av rapporten ble det utarbeidet et notat, Vurderinger knyttet til villrein, stier og løyper og endring til LNF, til KPU-sak 20/25, hvor de foreslåtte avbøtende tiltakene i villreinrapporten ble vurdert. Disse legges til grunn for rådmannens vurdering av høringsinnspillene til 3. gangs offentlig ettersyn og for rådmannens innstilling.

Basert på høringsinnspill fra Statsforvalteren og Villreinrapporten, vurderer Rådmannen at den overordna innsigelsen kan løses ved å redusere arealreserven og/eller legge sti- og løypenettet inn i kommuneplanens arealdel.

Rådmannens vurdering av høringsinnspill for ulike tema

Stier og løyper

Til sak 8/26 fremmet rådmannen å legge stier og løyper inn i kommuneplanens arealdel på bakgrunn av anbefalinger i villreinrapporten, høringsinnspill og egne vurderinger.

Rådmannen innstiller på nytt at stier og løyper legges inn i kommuneplanens arealdel, som vist i vedlagte reviderte temakart 2 og 3.

Foreslåtte temakart 2 og 3 samsvarer med foreslåtte tiltak i Besøksstrategien for Hallingskarvet nasjonalpark og Finse biotopvernområde, med unntak av løype Storestølen-Ynglesdalen-Raggsteindalen-Storestølen, som foreslås av rådmannen at kvistes fra 1. mars. Vedtatte endringer for stier og løyper i Felles sti- og løypeplan for Hardangervidda er i tråd med foreslåtte temakart 2 og 3. Rådmannen legger inn ny løype Fagerheim-Monsbu i tråd med regional plan. Regional plan har ingen dato restriksjoner for skiløypene i Monsbu-Tuva-Ustaoset-området, mens rådmannen har tidligere innstilt på start av preparering fra vinterferie. Rådmannens innstilling er basert på eget kunnskapsgrunnlag (villreinrapporten). Rådmannen ser at det har liten konsekvens for tilretteleggingen å legge restriksjoner på oppstart av preparering fra vinterferie grunnet snø- og værforhold, og viderefører innstilling på oppstart preparering vinterferie. Videre mener rådmannen at periodisering av tilrettelegging er i tråd med Tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde, tiltak 45.

Forslaget til stier og løyper som har vært til 3. gangs høring (KPU-vedtak i sak 8/26) omhandler begrensninger for stier og løyper, angitt i bestemmelsene pkt 3.1.4.5 som føringer til revisjon av Handlingsplan for stier og løyper. Statsforvalter påpeker at dette ikke er juridisk bindende. I KPU-vedtaket beholdes flere av løypene som rådmannen foreslår å ta ut. KPU-vedtaket angir periodisering for angitte løyper og forutsetter dynamisk styring av hensyn til villrein. I sitt høringssvar anbefaler fylkeskommunen at «løypene Geiteryggen – Raggsteindalen, Storestølen – Ynglesdalen – Syningshovda og Geiteryggen – Kyrkjedøre» tas ut og ikke lenger tillates kvistet. Videre anbefaler fylkeskommunen «at kvisting av løypene Storestølen – lungsdalen og Geiteryggen – Finse utsettes til tidligst uka før 1. mars (uke 9), i tråd med dagens praksis.» Villreinnemda er positive til vedtatte løyper som tas ut, men

oppfordrer kommunen til å implementere føringene i besøksstrategien for Hallingskarvet nasjonalpark i kommunens planer.

Innspill fra private parter, lag og organisasjoner ang. løyper tas ikke til følge. Løyper som er vurdert i revisjonsprosessen og foreslått tatt ut, endres ikke tilbake på bakgrunn av innspill. Det legges ikke inn nye løyper på dette stadiet i prosessen.

Arealreserver

Det har vært gjennomført en planvask i revisjonsprosessen og vedtatt å tilbakeføre utbyggingsareal til LNF i tilfeller der utbyggingsformålet er strid med nye føringer, ny kunnskap, grovsilingskriterier, m.m. I sine høringsuttalelser til planforslaget påpeker Statsforvalteren at planforslaget fortsatt har en betydelig arealreserve, selv etter å ha gjennomført en planvask. For nye byggeområder hvor Statsforvalteren har hatt innsigelse, som nå er løst (B1, KBA4/IDR, KBA21), ber Statsforvalteren kommunen ta en ny vurdering av behovet for å omdisponere disse områdene til utbygging med utgangspunkt i dagens utbyggingspotensial i kommuneplanen. Det vurderes å være et politisk spørsmål om utbyggingsreserven i kommuneplanen skal reduseres ytterligere, inkl. om B1, KBA4/IDR og KBA21 skal tas ut av planforslaget.

Av hensyn til villrein, foreslår villreinrapporten å redusere utbyggingsområder innenfor villreinens leveområde, samt 1 km fra villreinens leveområde. Rådmannen mener at innsigelsen kan løses ved å legge inn stier og løyper i planforslaget, og ikke betinger av å redusere utbyggingsareal. **Rådmannen innstiller ikke, men anbefaler** likevel å redusere utbyggingsområder i og i nær tilknytning til villreinens leveområde.

LNF-områder for spredt fritidsbebyggelse (LSF)

Rådmannen har tidligere vurdert differensiering av områder over og under tregrensen i dokumentet *Vurdering av LSF-områdene*, og mener det er utfordrende å sette en fast grense i kartet for denne glidende overgangen mellom skog og snaufjell i et kupert terreng. For å imøtekomme anbefalingen fra Statsforvalteren, kan grensen for LSF-området med bestemmelser differensieres i to soner ved å legge til grunn sonene for skog slik de ligger i AR5 eller grunnkart for arealanalyse (NIBIO). Det vil da være mulig å gi LSF-områder som ligger i 'åpen fastmark'(AR5)/'snaumark'(grunnkart) strengere bestemmelser enn LSF-områder i skog. **Rådmannen innstiller ikke, men anbefaler** likevel å imøtekomme

Statsforvalters anbefaling. Dersom KPU ønsker å vedta en slik differensiering, kan KPU sende bestilling til administrasjonen for avgrensning av sonene på kart og forslag til bestemmelser.

Hensynssoner villrein

Hensynssone H560_1 angir nasjonalt villreinområde, slik det er definert i Regional plan for Nordfjella med Raudafjell 2014-2025 og Regional plan for Hardangervidda 2019-2035. De regionale villreinplanene definerer også randområder utenfor nasjonale villreinområder, og i gjeldende kommuneplan er randområdene angitt med hensynssone H560_2.

Til 1. gangs høring var avgrensningen for hensynssone H560_2 villreinens leveområde, som flere steder er større i utstrekning enn randområdet. Grunnen til at rådmannen fremmet villreinens leveområde istedenfor randområde, er at kommunen erfarer at det må gjøres vurderinger knyttet til villreinhensyn innenfor villreinens leveområde, og det var et ønske om å synliggjøre denne sonen i arealdelen. Dette mener rådmannen også er i tråd med statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, punkt «3.8 Villrein: Arealplanleggingen skal bidra til å nå målet om en helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villreinfjellet. Dette innebærer at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinens leveområder.»

Til 2. gangs høring ble det vedtatt (KPU-sak 20/25) at hensynssone H560_2 skal følge grensene til randsoner for nasjonalt villreinområde som vist i Regional plan for Nordfjella med Raudafjell og Regional plan for Hardangervidda, med unntak av areal avsatt til alpinanlegg i kommunen. I sitt høringsinnspill til 3. gangs høring uttaler Villreinnemda for Nordfjella, Fjellheimen og Raudafjell at hensynssone for villrein bør omfatte hele leveområdet, slik det lå i planforslaget til 1. gangs høring. **Rådmannen innstiller ikke** på å endre utstrekning for hensynssone H560_2.

KBA30 Geilohovda

Rådmannen ber kommuneplanutvalget ta stilling til om de negative konsekvensene som framkommer i konsekvensutredningen, samt høringsinnspillene, gir grunnlag for å gjøre endringer i planforslaget. **Rådmannen innstiller** på at byggeområdet KBA30 Geilohovda tas ut av planforslaget. Det vurderes at areal til framtidig nasjonalparksenter, i tråd med vurderinger i konsekvensutredningen og høringsinnspill fra Statsforvalteren m.fl., ikke bør avsettes i kommuneplanens arealdel nå, da det ikke er gjort tilstrekkelige vurderinger av alternative lokaliseringer. Omfanget og innholdet i prosjektet er uavklart.

Innspill fra private parter, lag og organisasjoner

Rådmannen anbefaler ingen endringer i plankartet med bakgrunn i private innspill, utover oppretting av feil i kartet som er påpekt i innspill (se vedlegg).

Presisering av bestemmelsene

Rådmannen har gjort en ny gjennomgang av bestemmelsene, basert på høringsinnspill og egne vurderinger. Det foreslås endringer i ordlyden for §1-1 for å tydeliggjøre hva som gjelder knyttet til motstrid mellom kommuneplanen og gjeldende reguleringsplaner. I tillegg foreslår rådmannen noen mindre justeringer og presiseringer av bestemmelser og retningslinjer. Foreslåtte endringer fremgår av vedlagte forslag til reviderte bestemmelser og retningslinjer.

Rådmannens innstilling:

Rådmannen legger fram sin innstilling med mål om å løse innsigelsen, og mener at innsigelsen kan løses ved å legge inn stier og løyper som juridisk bindende i planforslaget. Rådmannen har flere ytterligere anbefalinger til endringer av planforslaget, men velger likevel på å innstille på minimum som kan løse innsigelsen. Dersom KPU ikke ønsker å juridisk binde stier og løyper, er det et alternativ å redusere utbyggingsareal for å løse innsigelsen.

Alternative vedtakspunkt som rådmannen anbefaler, men ikke innstiller på:

- Byggeområder til fritidsbebyggelse i villreinens leveområde tas ut av plankartet
- Ubebyggt areal avsatt til fritidsbebyggelse innenfor 1 km fra villreinens leveområde i følgende områder endres til LNF: Strandavatnet, Myrland, Ustaoset, Holsåsen, Dagali
- LSF-områdene differensieres i soner over og under skoggrensa med egne/nye bestemmelser for områdene over skoggrense

Dersom det vedtas vesentlige endringer av planforslaget, vil det utløse krav om nytt offentlig ettersyn. Rådmannens innstilling med å juridisk binde stier og løyper i kommuneplanen, vurderes å være en vesentlig endring.

Vurdering av konsekvenser for villrein av planforslaget (med rådmannens innstilling)

Statsforvalteren ber kommunen dokumentere «at tiltakene samlet sett bidrar til å stoppe den negative utviklingen for villreinen i begge villreinområdene». Det å dokumentere at foreslåtte tiltak i kommuneplanen fører til at den negative utviklingen for villreinen stopper framstår som en krevende øvelse. Effekten av tiltak i kommuneplanen til Hol kommune vil virke sammen med andre tiltak som følger av tiltaksplanene, felles sti- og løypeplan, osv. Videre viser Tiltaksplanen for Hardangervidda villreinområde til at det vil ta mange år før det vil kunne ses en målbar effekt av tiltakene som tiltaksplanen foreslår:

«Overordna vurderer departementet at tiltaksplanen vil ha liten mogelegheit til å stoppe den negative utviklinga for villreinen i Hardangervidda villreinområdet innan 2030. Dette skuldast at det er for kort tid til 2030 til å kunne oppnå målbare resultat på parametraner som ligg til grunn i kvalitetsnorma. Prosessane med å fylgje opp stortingsmeldinga og å gjennomføre tiltaksplanen er tidkrevjande, slik at det vil gå tid før tiltaka blir gjennomført, og at det deretter truleg vil ta fleire år før tiltaka får ein målbar effekt på reinen.

Det er samstundes viktig å understreke at det er viktige tiltak i tiltaksplanen som, dersom dei blir innførte raskt, kan redusere forstyrningar på ein viktig måte ved å gje villreinen meir ro. Sjølv om desse tiltaka åleine truleg ikkje er tilstrekkelege til å stoppe den negative utviklinga i villreinområdet innan 2030, kan dei ha stor betydning med tanke på å redusere den totale belastninga villreinen er utsett for, òg innan 2030.» (s. 87)

Rådmannen mener at det som kan vurderes i en kommuneplanprosess, er hvorvidt planforslaget og foreslåtte tiltak er i tråd med kunnskapsgrunnlag om konsekvenser for villrein og at planforslaget bidrar ved å implementere tiltak som er vedtatt på regionalt og nasjonalt nivå med mål å bedre forholdene for villreinen, dvs. tiltaksplaner, felles sti- og løypeplaner, m.m.

Gjennom kommuneplanprosessen har kommunen fått utarbeidet et omfattende kunnskapsgrunnlag knyttet til en vurdering av samla belastning for villrein av planforslaget slik det forelå til 1. gangs offentlig ettersyn (*Vurdering av samlet belastning for villrein av ny kommuneplan for Hol*, Sogn Naturforvaltning, 2025). Denne rapporten foreslår avbøtende tiltak for å bedre forholdene for villrein, i hovedsak knyttet til sti- og løypenett og utbyggingsområder. Det vurderes i rapporten at de foreslåtte avbøtende tiltakene kan nøytralisere påvirkningen eller medføre en bedring av forholdene i to av delområdene, og kan dempe belastningen av planframlegget vesentlig i de resterende.

I etterkant av villreinrapporten, har det blitt vedtatt planer på regionalt og nasjonalt nivå som inneholder tiltak knyttet til stier og løyper - Felles sti- og løypeplan for Hardangervidda,

Besøksstrategi for Hallingskarvet nasjonalpark og Tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde. Rådmannen mener at kommuneplanens arealdel bør brukes til å styre ferdsel for å ivareta hensynet til villrein. Det er gjennom helhetlige vurderinger i kommuneplanens arealdel at utbyggingsområder og ferdsel kan ses i sammenheng. Rådmannen innstiller derfor på å legge sti- og løypenettet inn i kommuneplanens arealdel. Rådmannen har vurdert kommunens eget kunnskapsgrunnlag (villreinrapporten) i notatet *Vurderinger knyttet til villrein, stier og løyper og endring til LNF*, KPU-sak 20/25. Videre har rådmannen vurdert Felles sti- og løypeplan, Besøksstrategi og Tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde i denne saken og innstiller på et sti- og løypenett som hovedsakelig er i tråd med disse.

I tråd med vurderingene i villreinrapporten av omlegging av sti- og løypenettet, vurderes det at dette grepet vil vesentlig bedre forholdene for villrein, sammenliknet med dagens sti- og løypenett, ved at ferdselen reduseres i viktige villreinområder på tider av året som villreinen er sårbar.

Alternative vedtak (basert på signaler i KPU-møte 19.8.2026):

I KPU-møtet 19. august 2026 uttrykte flere politikere at de ønsker å fremme et alternativt vedtak til rådmannens innstilling, og rådmannen ble spurt om å legge frem mulige vedtak:

Alternativ 1 – meklingsvedtak:

Kommuneplanutvalget vedtar kommuneplanens arealdel slik det forelå til 3. gangs høring med følgende endringer:

- Tegnefeil i plankartet rettes opp iht. vedlegg
- Mindre endringer av bestemmelsene, markert i vedlegg

Planen tas opp til meklingsmekling med Statsforvalteren.

Resultat fra meklingsmekling fremlegges kommuneplanutvalget for videre behandling av planforslaget.

(Sammen med vedtaket legges det ved 1. kart over stier og skiløyper (KPU-vedtak i sak 8/26) og 2. vurdering av konsekvenser for villrein av forslaget til 3. gangs høring. KPU kan i tillegg legge til egne begrunnelser for sitt vedtak).

Alternativ 2 – høringsvedtak:

Kommuneplanutvalget vedtar iht. plan- og bygningsloven § 11.14 planforslaget slik det forelå til 3. gangs høring, men med sti- og løypekart som juridisk bindende vedlegg. Planen legges ut til 4. gangs offentlig ettersyn og høring.

Følgende endringer gjøres før planforslaget legges ut på høring:

- Tegnefeil i plankartet rettes opp iht. vedlegg
- Mindre endringer av bestemmelsene, markert i vedlegg
- Det innarbeides bestemmelse ift. juridisk binding av vedlegg med kart over stier og skiløyper

Plandokumentene oppdateres iht. vedtak før utlegging til offentlig ettersyn.